

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIGA ONA TILI VA ADABIYOT FANLARI ORQALI AXLOQIY TARBIYANI RIVOJLANTIRISH

Xusanova Xolida Mamarajapovna

Denov tadbirkorlik va pedagogika institute magistrant talabasi Telefon raqam: +998 97 699 83 03

Emile: xolidaxusanova83@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilarida axloqiy tarbiyani rivojlantirish masalasi ona tili va adabiyot fanlari misolida keng qamrovda tadqiq etilgan. Tadqiqotda axloqiy tarbiyaning nazariy asoslari, boshlang'ich ta'lim bosqichida uning shakllanish xususiyatlari hamda ona tili va adabiyot fanlarining tarbiyaviy imkoniyatlari chuqur tahlil qilinadi. Badiiy matnlar, xalq og'zaki ijodi, milliy qadriyatlar va nutqiy mashqlar orqali o'quvchilarda ijobiy axloqiy sifatlarni shakllantirish metodlari asoslab beriladi. Tadqiqot natijalari ona tili va adabiyot fanlari boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy-axloqiy kamolotida muhim pedagogik vosita ekanini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar. Axloqiy tarbiya, boshlang'ich ta'lim, ona tili va adabiyot, ma'naviy qadriyatlar, tarbiyaviy ta'lim, badiiy matn, shaxs kamoloti.

KIRISH

Zamonaviy jamiyat taraqqiyoti shaxsning nafaqat bilim darajasi, balki uning axloqiy fazilatlarini, ma'naviy dunyoqarashi va ijtimoiy mas'uliyati bilan ham belgilanadi. Shu sababli bugungi ta'lim tizimi oldiga qo'yilgan asosiy vazifalardan biri – yosh avlodni ma'naviy yetuk, axloqan barkamol va vatanparvar ruhda tarbiyalashdan iboratdir. Bu jarayonda boshlang'ich ta'lim bosqichi alohida ahamiyat kasb etadi, chunki aynan shu davrda o'quvchilarda axloqiy me'yorlar, ijtimoiy xulq-atvor qoidalari va shaxsiy qadriyatlar shakllanadi. Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axloqiy tarbiya bevosita ta'lim mazmuni bilan uyg'un holda olib borilgandagina samarali bo'ladi. Ona tili va adabiyot fanlari bu borada yetakchi fanlar sirasiga kirib, o'quvchilarning nutqiy savodxonligi bilan bir qatorda ularning ma'naviy-axloqiy dunyosini boyitishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Pedagogika fanida axloqiy tarbiya masalasi ko'plab olimlar tomonidan tadqiq etilgan bo'lib, u shaxsning jamiyatda qabul qilingan axloqiy me'yorlar va qadriyatlarni ongli ravishda o'zlashtirishi jarayoni sifatida talqin etiladi. Boshlang'ich ta'limga oid ilmiy tadqiqotlarda axloqiy tarbiyaning samaradorligi ta'lim mazmunining tarbiyaviy yo'naltirilganligiga bevosita bog'liqligi ta'kidlanadi. Ona tili va adabiyot fanlari bo'yicha olib borilgan ilmiy izlanishlarda badiiy matnlarning tarbiyaviy salohiyati, xalq og'zaki ijodi namunalari axloqiy mazmuni hamda nutqiy mashqlarning shaxs kamolotiga ta'siri

keng yoritilgan. Mazkur tadqiqotda tizimli yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, kompetensiyaviy yondashuv kabi metodologik tamoyillarga tayangan holda pedagogik tahlil, taqqoslash, umumlashtirish va kuzatuv usullaridan foydalanildi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ona tili va adabiyot darslarida axloqiy tarbiyani rivojlantirish o'quvchilarning yosh, psixologik va ijtimoiy xususiyatlarini hisobga olgan holda tashkil etilganda yuqori samaradorlikka erishiladi. Badiiy asar qahramonlarining xatti-harakatlarini tahlil qilish, ularning ijobiy va salbiy tomonlarini muhokama qilish orqali o'quvchilarda axloqiy tafakkur, tanqidiy fikrlash va ijtimoiy mas'uliyat hissi shakllanadi. Ona tili darslarida beriladigan matnlar, mashqlar va ijodiy topshiriqlar o'quvchilarning nutqiy faoliyati bilan birga axloqiy tushunchalarni ham rivojlantiradi. Natijada o'quvchilarda halollik, mehnatsevarlik, vatanparvarlik, insonparvarlik, kattalarga hurmat va tengdoshlarga mehr-muhabbat kabi sifatlar mustahkamlanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilariga ona tili va adabiyot fanlari orqali axloqiy tarbiyani rivojlantirish pedagogik jihatdan muhim va samarali yo'nalish hisoblanadi. Ushbu fanlar o'quvchilarning ma'naviy dunyosini boyitib, ularni jamiyatda faol va mas'uliyatli shaxs sifatida voyaga yetishiga xizmat qiladi. Shu bois boshlang'ich ta'limda ona tili va adabiyot darslarini tarbiyaviy maqsadlar bilan uyg'unlashtirish, badiiy matnlardan maqsadli foydalanish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standartlari to'g'risida"gi qarori.
4. Abdullayeva M. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
5. Yo'ldoshev J. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'qituvchi, 2019.
6. Qodirova F. Ona tili o'qitish metodikasi. – Toshkent: Universitet, 2021
7. Karimova D. Boshlang'ich sinflarda axloqiy tarbiya asoslari. – Toshkent: Innovatsiya, 2018.
8. Saidova N. Adabiyot darslarida tarbiyaviy yondashuv. – Toshkent: Sharq, 2022.

